

наступні: методи музикотерапії, психогімнастика, елементи танцювальної терапії, аутотренінг, методи зображувальної терапії, ігрові методи, імітаційні ігри, дискусійні методи, методи поведінкової терапії (репетиція поведінки, імаго-метод), тілесна терапія (м'язова релаксація, вправи на дихання, методи когнітивної терапії (метод повної раціоналізації майбутньої події, позитивної вибіркової ретроспекції, позитивна акцентуація досвіду), сугестивні методи, методи групової корекції.

Методи корекційного впливу повинні взаємодоповнювати один одного, а не використовувати якийсь один метод як універсальний та найкращий. Крім того, в залежності від індивідуальних проблем, особливостей та запиту клієнта, певні методи та комплекс вправ можуть корегуватися та змінюватися. Наприклад, при домінуванні тривоги – використовувати комплекс вправ з корекції даного стану, при страхах – методи роботи з даною проблемою.

Література:

1. Розов В.І. Формування і розвиток механізмів адаптивної психофізіологічної саморегуляції у студентів // Проблеми вищої школи. – 1994. – Вип. 81. – С. 87-92.
2. Реан А.А. Психология адаптации личности. – СПб.: Прайм – ЕВРОЗНАК, 2008. – 479 с.
3. Практикум по психологии состояний : уч. пособие / Под ред. проф. А.О. Прохорова. – СПб: Речь, 2004. – 480 с.
4. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції : навч. посіб. – Суми: ВТБ «Університетська книга», 2008. – 384 с.

ДОКТОРСЬКА ПРОГРАМА (PhD) З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В НАУКМА

КАБАЧЕНКО Н.В.

кандидат філософських наук, професор
керівник Школи соціальної роботи імені
професора В. Полтавця Національного
Університету «Києво-Могилянська
Академія»

Особливістю навчання із соціальної роботи є те, що тут відсутній третій цикл освіти – академічна освіта, яка передбачає навчання та захист наукових досліджень. Відповідно, постійно відтворюється проблема, зумовлена браком викладачів та дослідників, котрі можуть проводити дослідження в сфері соціальної роботи та мають наукову ступінь із соціальної роботи. Це, в свою чергу, стримує розвиток та професіоналізацію соціальної роботи, а також негативно впливає на якість навчання соціальних працівників, оскільки зміст та

вимоги до компетенції соціальних працівників постійно розвиваються, зазнаючи суттєвого впливу таких дисциплін як педагогіка, психологія, соціологія тощо.

Тому за таких умов актуальним стала розробка та впровадження проекту зі створення докторської програми відповідного спрямування, що відповідало Болонській декларації, принципи якої Україна зобов'язалася впровадити.

Школа соціальної роботи Національного університету «Киево-Могилянська академія» (Україна) разом із університетами-партнерами із Університету Шеффілд Халем (Великобританія), Державного Університету м. Тбілісі (Грузія), Університету м. Любляна (Словенія), Вільнюського педагогічного Університету (Литва), Університету м. Таллінн (Естонія) розробили такий проект та отримали фінансування в межах проекту ТЕМПУС.

Докторська програма (PhD) передбачає також поглиблене вивчення соціальної політики, оскільки основні стратегічні рішення щодо сфери компетенції соціальної роботи, її регулювання та управління залежать від тих концепцій та організаційних засад, які визначаються саме соціальною політикою, що впроваджується на тому чи іншому етапі розвитку держави. Таким чином, назва програми «Соціальна робота та соціальна політика» відображає цей підхід.

Докторська програма зі спеціальності «Соціальна робота та соціальна політика» – перша докторська програма в Україні, яка надає аспірантам можливість взяти участь у міждисциплінарному вивченні соціальної роботи і соціальної політики. Вона надає можливість вивчати та досліджувати практичну соціальну роботу в Україні та інших країнах, систему соціального забезпечення, соціальні послуги, соціальне виключення, а також проблеми різних груп клієнтів.

Важливими завданнями програми є створення академічного підґрунтя для соціальної роботи в Україні, надання допомоги молодим дослідникам у приєднанні до міжнародної спільноти, а також розвиток академічної мережі, до якої увійдуть освітяни, практичні фахівці, особи, які формують політику, групи користувачів і студенти [1, с. 132].

Основний фокус докторської програми зосереджено на дослідницькій діяльності, міжнародній співпраці викладачів ШСР та іноземних експертів з партнерських університетів. Ми прагнемо запровадити європейські стандарти у сфері вищої освіти в Україні зі спеціальності «Соціальна робота та соціальна політика», а також забезпечити нові можливості для студентів і викладачів для їх участі у міжнародній співпраці та дослідженнях, виробити нові навички та надати нові знання.

Докторська програма зі спеціальності «Соціальна робота та соціальна політика» – чотирирічна програма навчання на здобуття докторського ступеню (PhD), що, окрім обов'язкових основних курсів, пропонує широке коло вибіркових модулів та індивідуальну дослідницьку діяльність. Так, наприклад, студенти опановують такі курси як «Методологія наукового пізнання», «Практикум з підготовки докторського проекту», «Вступ до досліджень» та

фахові курси «Соціальні і політичні теорії», «Соціальна робота та права людини», «Аналіз соціальної політики», «Термінологічний семінар» тощо.

Навчання на докторській програмі передбачає також індивідуальну дослідницьку діяльність під керівництвом трьох супервізорів – одного зі Школи соціальної роботи та двох з партнерських університетів. Прогрес у навчанні оцінюється у відповідності до індивідуального навчального плану з акцентом на прикладній професійній діяльності, включно з публікаціями досліджень, участю у дослідницьких проектах, презентаціями на дослідницьких конференціях та семінарах, супервізії студентських дослідницьких робіт.

Таким чином, зміст та дизайн докторської програми відображає принципи підходу до розвитку суспільства, що ґрунтується на знаннях, інтеграції дослідження та професійної практики, міжнародного розвитку освіти та досліджень у сфері соціальної роботи і соціальної політики, розвитку вмінь і навичок через критичне осмислення власної практики, науково обґрунтованої практики та досвіду розвитку.

Аналізуючи досвід створення та впровадження докторської програми, важливо зазначити, що сьогодні вона існує як пілотний проект і окрім тих завдань, які було зазначено вище, виконує й таку важливу функцію, як запровадження інновацій в навчальному процесі.

Література:

1. Докторські програми в Україні: досвід НаУКМА / Нац. ун-т «Києво-Могилянська акад.» [В. Моренець та ін.] ; за ред. В.П. Моренця. – Університет. Вид-во «Пульсари», 2010. – 160 с.

МІЖПРЕДМЕТНА ІНТЕГРАЦІЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

КАБАШНЮК В.О.

кандидат медичних наук, доцент
доцент кафедри практичної психології та педагогіки Хмельницького національного університету

У системі вищої школи гостро постало питання про особистісну орієнтацію і підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу. Кінцевим результатом має бути підвищення європейської культурної ідентичності та інтеграція до загальноєвропейського інтелектуального процесу [1]. Особлива увага звертається на процес подання інформації та засвоєння її студентами, якому у значному ступені сприяють міждисциплінарні взаємозв'язки. Показники міждисциплінарної інтеграції дають можливість виявити ступінь інтегрованості «донорської» дисципліни з